

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Udrag fra KIRKE-SPEJL

Citation: Grundtvig, N. F. S.: "N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter", i Grundtvig, N. F. S.: *N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter*, Gyldendalske Boghandel, 1904-1909, s. 90.
Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur: <https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-grundtvig10val-shoot-idm139947087226384/facsimile.pdf> (tilgået 04. maj 2024)

Anvendt udgave: N. F. S. Grundtvigs udvalgte Skrifter

Kirke-Spejl

de, græske Ord, drejede efter vore Munde, og det tø Ord, som, selv naar deres Bemærkelse efterspores i det græske, slet ingen Oplysning kan give os om, hvad der af alle ærlige Folk skal menes med Kirke-Historie; thi vel kan vi let opdage, at »Historie« skal svare til, hvad vi Sællandsfare kalder Spørgdom, og hvad vi nu alle i daglig Tale kalder Efterretning; men naar saa Spørgsmaalet bliver, som det maa: hvorom det er, Kirke-Historien kan og skal give os Efterretning, da befinder vi os i en hølgmørk »Kirke«; hvor hverken Sol eller Maane kan skinne ind, og hvor der altsaa først maa skaffes en kunstig Belysning, førend vi engang kan se, hvad vi har med den eller den med Kristendommen og med Kristi Menighed at gjøre.

»Kirke« er nemlig, hvad jeg ikke engang mindes at have set anmærket i nogen saakaldt »Kirke-Historie« eller i nogen Afhandling enten om »Kirke« eller om »Kirke-Raad«, vel, saa vidt vi veed, dannet til et Kunst-Ord af det græske Tillægsord »*Kyriakon*«, som maa betyde »hvad der hører en Herre til«; men hvad det skal være for en Herre, og navnlig, om det skal være den Herre Kristus, derom giver Ordet selv paa Græsk ikke mindste Oplysning: saa det eneste Lysglimt i denne Kirke-Sag, jeg har kunnet finde, er Brugen af Ordet paa et eneste Sted i Johannes' Aabenbaring, hvor *Kyriake* (*hemera*) aabenbar betyder Søndagen, som Herrens Dag, hvad da ogsaa den nygræske Sprogbrug stadfæster, og at de bysantinske Bogskrivere stundum brugte Ordet »*Kyriakon*« for Kirkebygningen af Kalk og Sten, ligesom vi i Flæng har kaldt disse Forsamlingssteder til saakaldt kristelig Gudstjeneste Herrens Huse og Guds-Huse.

Heraf følger da, at Kirke-Historie maatte efter den græske Sprogbrug betyde fortløbende Efterretninger om disse saakaldte kristelige Forsamlingssteder, om deres højere og lavere Betjenter og Patroner og den saakaldte kristelige Gudsdyrkelse eller udvortes Guds-Tjeneste i dem; og naar vi betragter, hvad der hidtil af de lærde kaldtes »Kirke-Historie«, da skal vi ogsaa finde, at lige til Neanders saakaldte Kirke-Historie, som aabenbar kun er en Bog-Historie for den saakaldte Kristenhed, da var det sædvanligt at betragte den som en Efterretning om den saakaldte kristelige Kirkebygning og Gudstjenestes og vedkommende Kirke-Betjentes, som Biskoppers, Præsters og Medhjælperes Oprindelse, Udbredelse, Forværrelse eller Forbedring, Lykke eller Ulykke, gavnlige eller skadelige Virkninger i Verden, med særdeles Hensyn paa Bibelens Brug og Misbrug, Forømmelse eller Forgudelse i Kirken. Naar det derfor faldt en-

Kirke-Spejl

keite ind, som den berygtede Gotfred Arnold i det syttende Aarhundrede, og siden nogle flere, at skrive en »Kirke- og Kjøtter-Historie«, hvori Kirkebygning og alle Kirkebetjenter med hele den udvortes Gudstjeneste behandledes som Smaating og til Dels som Hedenskab, og hele Vægten blev lagt paa et saakaldt kristeligt Liv og Levned, da raabte de lærde i Munden paa hinanden, at det var slet ingen Kirke-Historie, da der ikke engang var Spørgsmaal om noget kristeligt, men kun om en vis Gudelighed, der lige saa godt kunde kaldes hedensk, jødisk eller tyrkisk, som kristelig; og deri havde man ikke nær saa megen Æret som det kunde synes; da alle disse fromme og hellige Kirkehistorier lige saa lidt betragtede Fællesskabet om den kristne Tro og de kristelige Saligheds-Midler, Daaben og Nadveren, for den kirkelige Hovedsag, som den udvortes Kirkebygning med alle sine Kirke-Betjenter og Kirkeskikke, men var, hvad vi kalder pietistiske: ligegyldige for den kristne Aabenbaring, Tro og Menighed, uden for saa vidt derved et efter deres egen Formening gudeligt og helligt Liv og Levned kunde fremmes og næres.

Heraf følger, at vi, som oplyste kristne [helst] maatte gjøre kort Proces baade med Ordet »Kirke« og »Kirke-Historie«, ved at smide dem begge over Bord, og kun tænke paa sikre Efterretninger om den kristelige Aabenbaring, den kristne Tro og Menighed, deres Virksomhed og Skæbne i Verden fra vor Herres Kristi Himmelfart til denne Dag; men det kan vi endnu ikke, fordi Ordet »Kirke« har listet sig ind baade i den engelske, den tyske og den højnordiske Menigheds Tros-Bekjendelse ved Daaben, der, som det levende Grund-Vidnesbyrd om den kristne Tro og Menighed, maa være Grundvolden for enhver Kristendoms-Historie, som hos os maa kaldes Kirke-Historie.

Uagtet det nemlig er alle noget sprog-kyndige vitterligt, at »ekklesia« i den græske Tros-Bekjendelse er, hvad vi paa Dansk kalder Menighed eller Folkeforsamling, saa er det dog saa langt fra, at man i Engelland, Tyskland og Højnorden har i Tros-Bekjendelsen rettet sig derefter, at vi tvært imod har afløst »ekklesia« med det bølgmørke »church, kirk, Kirche, Kirke«, hvori man, som i et tomt Hus, kan putte ind hvad man vil; og vi nødes uden Tvivl til endnu at beholde dette tomme Ord og kun bøde Bødt paa Tomheden ved at lægge »Forsamling« til, saa vi bekjender Tro paa en hellig, almindelig Kirkeforsamling, som den Helligaands Gjerning og den Helligaands Bolig.